

–Gbenigbe nyra –Tigbio

(La menthe religieuse et le lièvre)

DJAHÍ Kogné Michel

Orthographe corrigé

Première impression Mai 2002

(Corrigé en document PDF Octobre 2008)

© Centre de Traduction et d'Alphabétisation
en langue Bakwé
(C.T.A.B.)
—Touadji II —
B.P. 555, Méagui
Côte d'Ivoire

Cel: 07.89.61.68 / 07.04.60.01
07.62.97.21 / 07. 00. 29.32

–Gbenigbe nyra –Tigbio

(La menthe religieuse et le lièvre)

–Tigbio nyra gbenigbe kɔsɔ mi 'dugu
'tɔrɔkalɪ, 'brikalɪ bätä –mödööa 'mlɪ.

'Ü nēmää' mi –käti nɪ, –Tigbio 'bete
–Gbenigbe: « –Tɛrɪ a möä', –asɪ –nya –na
nyufa 'nyrɪ –nyu ? A –pä ana 'nyrɪ 'dɔ –bɛ
amä mi. –Mɔ –Gbenigbe –o, 'mɔɔ –nyɪ –mɪ
'nyrɪ ɔ. Ama mi o, 'üma 'bete 'daa –na 'nyrɪ bää
'Nyasuatanyɔɔ –o. 'Mɔɔ –Tigbio üma 'bete 'mɪ
o, 'nyaa 'daa 'mɔɔ bää Nyɔtugbanyüü.»

'Ünya 'nyie 'ünya mi. 'Ünya 'tɔ bätää
'mlɪ. –Gbiakaa' 'ü pia' jijrii, 'ünya ja 'iin. 'Ü
jaa' jijrii, 'ü –nëma nɪ: « Nyɔtugbanyüü 'amɪ
'lee, 'ba –jää 'ana jijrii –o.»

–Tigbio –nëma: « –Gbenigbe, 'be
a –pät 'nyrɪ a nya ji. 'Mɔɔ bää nyɔtugbanyüü,
jijriili 'ü jaa' 'mɔɔ kä 'iin. 'Ü –kanɫɔ –na ni ja.»
'Nyie –Gbenigbe 'nyie.

'Ü 'a ja jijrii, nyɔtugbanyüü 'amɪ 'ba

–jää 'ana jijrii –o. –Gbenigbe 'nyɪ ji ma dɛɛ.
'Ü 'a ma 'daa 'Nyasuatanyɔɔ 'fɪɔ, 'kä 'ɔnya dɛɛ
ji. 'Nyɪɪɪ bää 'Nyasusatanyɔɔ nyɔɔ ma 'iin
jre.

–Tupakalt 'ü mi. –Tu 'pa ti nya jräwli.
'Asɪ –Gbenigbea –fɪflɪ bää, 'ɛnya mi –tu
'pa. –Gbenigbe –ka 'paa –tu nɪ, 'ɛ mia 'ɛɛn
tukalt 'ɛ bea 'die nɪ, 'ɛ wala 'die 'ɔnya 'pa
'ɔa 'papanyɔɔ. 'ɛ 'daa: « 'N 'pa –Gbenigbe
'Dua.» 'ɛ be dɛɛ 'ɛ –si 'ɔɔn –gba. –Be 'ɲɪɪɪɪ 'ü
'daraa' –Gbenigbe 'Dua 'ti bätää 'mlɪ.

'Dualɔ 'i 'a 'ɔa 'nyakliri blö. 'ɔnya ji,
'iibä: « –Nɪnɪa nyɔɔ 'plɛɛ –pa –plu ? » 'iibä:
« –Mɔɔ 'ü 'dara –Gbenigbe 'Dua ? 'Nɪnɪa 'n pa
–Gbenigbe 'Dua.» «–Yüüü!» 'Dua 'a 'kpö.

'iibä: «–Be 'na tɔ bää 'nɪ ! 'Nyɪ ma 'iin
jre 'nɪ! –Be –asɪ nɔ –be nɔ 'saa –be –ɲɪɪɪ?»
'iibä: « –Yüüü ! 'Na 'jɔ, –Tigbio 'nyra 'ɔɔn
'sɔ jia' –tɛ, 'ɔ nɪnɪa a –pä 'nyɪ. 'Mɔɔ bää
'Nyasuatanyɔɔ, 'ɔɔ bää Nyɔɪtugbanyɔɔ. Jijriili
kä 'fɪɔ 'a jaa', 'üa 'daa 'Nyasuatanyɔɔ 'fɪɔ, 'kä
'nyaa dɛɛ ji.

Nyɔɔ 'nɪ ja ma jijrii, 'ɔ 'nɪ 'daa ma

'Nyasuatanyɔɔ.

'A 'ia –gbëka 'lɪ 'n kv –bɛ 'n kv –tɛ 'a
'iɛ 'n –gbala –mɪ.»

'Dua –ma: « –A ma be 'iin, 'nyaa 'nu
–o.» 'ɔɔ dɔɔ –gbölie 'wv, 'ɔɔ –pi bätä 'ɔnya
–gbala bätää 'ɲlögëa 'fɔ.

'Iibä: «–Fruu! –Alee jijrii amää' 'saaru
pi, amää' nyüköli fa 'lee, nyüü 'amɪ 'ba 'daa
'Nyasuatanyɔɔ –o, 'ba –jää 'ana jijrɛɛ –o. 'Asɪ
'ba be –o. Nyɔɔ 'nyɪ 'daa Nyɔtugbanyɔɔ o, 'ba
–jää 'ana jijrɛɛ –o.»

'ɔnya –gbala 'ɔa dɔɔɲlögëa 'fɔ bää'
bätä klɛklɛ. Jijriili 'ü faa', 'Nyasuatanyɔɔa
jijriia 'doo 'ü fa. 'Ü 'sesre jijrii 'kä 'i 'si nyuku.
–Gbenigbe ta ta 'ɛ na sɪa. –Tigbio –kaa ma
dɛɛ ji.

–Sɪɪ paa' 'ü nëmää' mi nɪ, –Gbenigbe
Dualɔ nɪ, 'ɔ –gbala 'ɔa dɔɔɪ 'ünya 'blara 'üa
ɲɪta bree. Breeɛ 'ünya –te 'ɛa –gblɛ 'ünya
–nyɪ 'ɛɛn –Gbenigbe. 'ɛnya 'pa 'ɛɛn –gält.

'Ü mia' 'ü 'tɔa' 'nie –gba nɪ, –Gbenigbe
ma 'mɪɛ 'ɛmä –gblɛ 'nie 'pɪɛ. –Tigbio –nëma:
«–Yɛɛɛ! 'Be –mɔɔ kä –na ɲɪtɔ 'üa –mɪ bree
'blara, 'sɪɪ –nëmää' nu 'mäa' 'ɛɛn 'nie 'pɪɛ,

amä 'iin 'jä. 'Mɔɔ –mɔɔ 'nyaa na dɪ 'pɪ –o.»

–Tigbio toroa' 'lɪgälti dotro, –Gbenigbe
'a –frusara. Cruu! 'Ea mɾɛɛa –gblɛa 'mlɪ pa.

–Tigbioa plɛ ma –si. 'ɔ ji 'ɔä 'iin 'jä,
'sɪɪ 'ɛmäa' mɾɛɛa 'pɪɛɛɛ nu. 'ɔ na ji. 'ɔ jia',
–Gbenigbea frɪ 'pɪ –plɪ. 'ɔ –nɛma: «–Nɛmä
mɾɛɛ 'wɪ –a dɔ 'mä 'ɛɛn fa? 'A –plɪ –nya
'saari ku? –Ama nu 'saa, 'n be –mɪ 'nie 'li.
–Tigbio nya dɔɔ –Gbenigbea frɪ 'wɪ, 'ɔnya
be 'uun 'nie 'li. 'ɔa plɛɛ –käti –Gbenigbe.

'U ku 'nie –gälti, 'nie nya fa 'uun.
–Jäsi 'ɔ nɔ 'nie –wɔ –wɔ, puee 'nie nya fa
–Gbenigbe frɪ be –Gbenigbe bä mɾɛɛa 'mlɪ.

–Tigbio nya dɔ –gblɛ 'wɪ, 'craaa, 'ɔnya
'pɪɛ 'ɛɛn 'nie. 'ɔnya fa 'ɛɛn 'ɔnya ji 'ɔnya 'tɔ 'ɔa
bätä. –Tigbio we 'ɔa 'ɲlɪɪ: «–Pɪɔ, ja –bafɪ
–jää mɾɛɛ 'n jaa'. 'Mä 'li mɾɛɛ 'pa.»

–Pɪɔ nya ja –bafɪ. –Be –Gbenigbe
paia' mɾɛɛa –gblɛa 'mlɪ, 'a –tɛ 'ɛ ku –be 'ɛ ta.
'ɛ jö 'ea mɾɛɛ ɔ; 'be 'ɛ jɾɛsaa 'ɛnya 'ɛɛn wala.
–Mää 'ɛɛn –kanyɪ 'ɛɛn kä 'e! 'A –tɛ 'ɛ ku, –be
'ɛ jö 'ɛɛn.

–Pɪɔ nya ja –bafɪ. –Tigbio 'mä –gblɛ

–gält 'ba, 'ömä mree 'kä –gblɔɔkali mi ni,
mlaakoia 'kɔɔ. –Wloouu! 'Ii 'ɔ –gblɔɔ 'kä.

–Gbenigbe 'wva' mreea –tɔrvɔɔ dotro
–prii! –Pɔɔ bā nvgbla 'li. –Gbenigbe 'wva'
mreea –gblea 'mlɔ dotro, –Pɔɔa –gu –gält kö,
'ai 'ε kv. –Gbenigbe 'a mree 'lɔɔɔara, 'cre 'blaa
–Tigbio.

'ɔ –näma: «–Mɔ 'n –gbötö 'n ja? –Bä
mreea 'mlɔ –be 'nyɔ 'iin jre 'nyaa –mɔ kɔɔɔ
nya ple tia böa. 'Nyaa –mɔ 'blaa.» –Jää 'ɔɔ pa
nyüköli 'ɔ ja –tvanv. –Pɔɔa –gu nöa' wluuu;
–Gbenigbe kva' –gält, 'ɔ –ma: «–Pɔɔ ku ple –o,
–Pɔɔ ku ple –o.»

–Gbenigbe dɔv dotro –be 'pö 'ɔ wa
–Pɔɔa –gu, 'ɔ 'a –Pɔɔ 'bla. –Gbenigbe 'daa
–prii, –jää –te sou 'wli –klii, 'a –te –gbenigbe
mi kv.

–Tigbioa 'nyüa mlta –fɔɔɔ. 'ɔ 'a 'ɔa
'ɲlɔv 'bla. –Gbenigbea wii –kaa ma 'ɔɔn 'tu
kä. 'ɔ nɔna 'ɔ 'mä –gbenigbe 'bla.

'Köklesa –plu 'kve 'ɔ kpasa. ε 'a 'daraa'
pɛsv. Sou –gba 'ɔ jra. 'ɔ 'tɔa' soua 'wli,
–Gbenigbe kv 'kpökö –gält. 'ɔ –ma: «'Kpökö
ku ple, ku ple –mä –na –gv 'nɔ ji, –Gbenigbea

–gu 'n ji –o.»

'Dmä –Gbenigbe 'kapa dotro, –be 'ε
'wu –plu 'ɔnya bö 'kpökö. 'Dmäa' –käti sou
'wlijra ni, 'ɔ mi 'ɔ nya we –gua.

'D –näma: «–Gva 'amɪ o, 'ba ji 'ba ku
–taa soulua –wält, nyɔɔ ma sɔ sou 'wli, 'ɔma ji
blökalt 'ɔma 'daa 'mɔɔ –Tigbio, 'mɔɔ –Tigbio
'ba bɔtɔ 'ɔɔn bɔtɔ 'ba 'bla 'ɔɔn.»

–Gva nya 'nyie. 'Da ple –käti, 'ɔ ma
'kpla –Gbenigbe 'εa ji ni; 'be 'ɔɔ ja –gua 'e;
–Gbenigbe –pɪ 'ɔa mlɪa wii 'pa, –gua –pɪ
–Gbenigbe –wältcere. 'Ii känyɪ 'ɔa 'nyɪ 'ɔ –tu
'lɪ.

'Dmä mikalt mi ni, –Gbenigbe dɔ 'wu
–be 'ɔ 'bö 'kpökö. 'Kpökö blöa' –gua –gagla
'kpököa 'fɔ 'lɪ –wε.

–Gbenigbe ku 'kueεε mlɪ 'ɔ towloa'
–wält, –be 'ε nö kueε 'klukla, 'kluka. 'D –ma:
«'Kueε ku ple –o.» –Gbenigbe dɔ 'wu dotro, –be
'ɔ bö 'kueε.

–Tigbio 'wu 'lee sou 'wli 'lee, –be 'ɔ
nö: «–Yüüü! –Yüüü! –Gva 'amɪ 'lee, 'mɔɔ
–Tigbio –o, –gua 'amɪ 'lee, 'mɔɔ –Tigbio –o.»

'Dnya blö, 'ɔ –ma: «–Gva 'amɪ, 'mɔɔ

bäsaä.» 'Iibä: «'Be –nuna, nyoo ma ji 'wa 'daa
'moo –Tigbio a boto 'oon boto a 'bla 'oon t 'e?»

'Asi –gua nu 'ünya 'bla kä –Tigbio. 'O
nuna kä 'mä –Gbenigbe 'woni 'lpa,
–Gbenigbe nya 'pa 'oon 'woni 'l. –Tigbio nya
kä 'wa nyu –o.

'Abia 'na 'nänää –fatrafli –o.

Communiquez-nous tout problème que vous rencontrez! Vous nous aidez ainsi à améliorer l'orthographe de la langue Nyragbi.

Nous remercions par cette occasion tout le peuple Nyragbi pour leur collaboration.

Imprimé par la
Société International de Linguistique
08 B.P. 857 Abidjan 08, R.C.I.
Tel: 22.43.12.98

Bakwé / 2ème trimestre 2002/ 50

ADDITIF

Ces contes ont été enregistrés et vérifiés avant impression avec les Nyragbi. Précisemnt dans les villages de Djapadji et Doba.

Certes, nous n'avons pas fait le tour de tous les villages, mais ce n'est qu'un début. Voir la langue Bakwé écrite et lue sous toutes ses formes par tous ses composants est un souhait et objevtif que veut atteindre le Projet de Traduction et d'Alphabétisation en langue Bakwé.

Nous vous remercions pour la collaboration fraternelle au nom des Bakwé.